Малашевська Ірина Анатоліївна
доктор педагогічних наук, доцент
Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Україна

МУЗИЧНО-ОЗДОРОВЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

Глобальні суспільні трансформації, цифровізація освіти, наслідки воєнних дій, зростання психоемоційного навантаження на учасників освітнього процесу актуалізують пошук нових підходів до професійної підготовки педагогічних кадрів. Особливої ваги ця проблема набуває у сфері мистецької освіти, де музичне мистецтво виконує не лише культуротворчу й естетичну функції, а й виступає ефективним засобом психоемоційної підтримки, розвитку особистості та збереження її здоров'я.

Традиційна система підготовки педагога-музиканта тривалий час була зорієнтована переважно на формування виконавських, диригентсько-хорових, вокальних, інструментальних і методичних компетентностей. Натомість сучасна освіта потребує фахівця, здатного використовувати музичне мистецтво як ресурс розвитку емоційної стійкості, профілактики стресових станів, підтримки психологічного благополуччя та соціальної адаптації дітей і молоді.

Особливо актуальною ця проблема стала після 2022 року, коли значна частина українських громадян переживає наслідки тривалого стресу, вимушеного переселення, втрати звичного освітнього середовища та постійної психоемоційної напруги. У цих умовах педагог-музикант має володіти не лише професійною майстерністю, а й спеціальними знаннями щодо застосування музично-оздоровчих технологій у педагогічній діяльності.

У зв'язку з цим виникає необхідність переосмислення результатів професійної підготовки майбутніх бакалаврів спеціальностей А4 Середня освіта «Мистецтво. Музичне мистецтво» та В5 «Музичне мистецтво» через формування нової інтегральної характеристики – **музично-оздоровчої компетентності**.

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності музично-оздоровчої компетентності як інтегральної складової професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта, визначення її структури, функцій та педагогічних умов формування в закладах вищої освіти.

Методологічною основою дослідження стали положення компетентнісного, системного, аксіологічного, саногенно-особистісного, особистісно орієнтованого та міждисциплінарного підходів. Використано методи аналізу й синтезу наукової літератури, узагальнення сучасних досліджень у галузі мистецької педагогіки, музикотерапії, психології та педагогіки здоров'я; структурно-функціональний аналіз професійної діяльності педагога-музиканта; педагогічне моделювання.

Компетентнісний підхід передбачає, що результатом професійної освіти є не лише засвоєння системи знань, а сформована готовність майбутнього фахівця успішно діяти в реальних професійних ситуаціях. Саме тому сучасний педагог-музикант має бути готовим працювати не тільки над розвитком музичних здібностей учнів, а й сприяти формуванню їхнього психоемоційного благополуччя [3].

На нашу думку, **музично-оздоровча компетентність майбутнього педагога-музиканта** – це інтегральне професійне утворення особистості, яке характеризує готовність і здатність застосовувати музичне мистецтво, музично-педагогічні та музично-терапевтичні технології для розвитку, профілактики психоемоційних порушень, підтримки психологічного благополуччя та зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу [2].

На відміну від традиційної музично-педагогічної компетентності, музично-оздоровча компетентність інтегрує знання з кількох галузей: музичної педагогіки; психології; фізіології; здоров'язбережувальної педагогіки; арт-терапії; музикотерапії; педагогічної інноватики. Саме міждисциплінарність робить її новою професійною характеристикою сучасного педагога [1].

Пропонуємо структуру, яка складається з п'яти взаємопов'язаних компонентів.

1. Ціннісно-мотиваційний (відображає усвідомлення значущості здоров'я людини, позитивне ставлення до музично-оздоровчої діяльності, готовність використовувати мистецтво як гуманістичний ресурс розвитку особистості.

2. Когнітивний (охоплює систему знань про: психофізіологічний вплив музики; музикотерапію; вікову психологію; нейропсихологію музичного сприймання; здоров'язбережувальні технології; методику проведення музично-оздоровчих занять).

3. Практично-технологічний (передбачає сформованість умінь: добирати музичний матеріал; організовувати музично-рухову діяльність;

застосовувати вокалотерапію; використовувати дихальні вправи; проводити музичну релаксацію; здійснювати музичну імпровізацію; створювати позитивне емоційне середовище).

4. Комунікативно-рефлексивний (передбачає розвиток педагогічної емпатії, емоційного інтелекту, навичок професійної взаємодії та самоаналізу).

5. Творчо-проєктувальний (характеризує здатність педагога створювати власні музично-оздоровчі програми, інтегрувати мистецькі технології в освітній процес, розробляти авторські заняття).

Ефективне формування музично-оздоровчої компетентності можливе за умови реалізації таких ***педагогічних умов***: оновлення змісту освітніх програм; інтеграції музикотерапевтичних технологій у професійну підготовку; практикоорієнтованого навчання; міждисциплінарної інтеграції; використання інтерактивних технологій; розроблення авторських музично-оздоровчих проєктів; залучення студентів до волонтерської діяльності та роботи з різними категоріями населення.

Пропонуємо ***модель*** професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта як взаємодію чотирьох взаємопов'язаних блоків: т**еоретичний блок** (музична педагогіка, психологія, фізіологія, музикотерапія); **практичний блок** (вокалотерапія, ритмотерапія, музична релаксація, імпровізація, музично-рухові вправи); **педагогічна практика** (апробація музично-оздоровчих технологій у закладах освіти). **Професійний результат** – сформована музично-оздоровча компетентність педагога-музиканта.

Отже, сучасна мистецька освіта потребує переорієнтації професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів із вузько виконавської моделі на модель інтегрованої професійної компетентності, здатної забезпечити художній, особистісний та здоров'язбережувальний розвиток здобувачів освіти.

Музично-оздоровча компетентність є перспективним результатом професійної підготовки майбутніх бакалаврів спеціальностей А4 Середня освіта «Мистецтво. Музичне мистецтво» та В5 «Музичне мистецтво», оскільки інтегрує мистецькі, педагогічні, психологічні та здоров'язбережувальні знання й уміння.

Її формування сприятиме підготовці конкурентоспроможного фахівця нового покоління, здатного використовувати музичне мистецтво як універсальний ресурс розвитку, соціальної адаптації та психоемоційної підтримки особистості.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні критеріїв, показників і рівнів сформованості музично-оздоровчої компетентності, а також у створенні навчально-методичного забезпечення для її формування в освітніх програмах вищезазначених спеціальностей.

Список використаних джерел:

1. Євстігнєєва Н.І. Підготовка майбутніх учителів до використання музики як засобу саморегуляції функціональних станів учнів : дис… канд. пед. наук. Вінниця, 2005. 246 с.
2. Малашевська І.А. Музичне навчання дошкільників і молодших школярів на основі оздоровчо-розвивального підходу : монографія. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) : ФОП Домбровська Я.М., 2016. 210 с.
3. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності: монографія. Чернівці : ПП «Видавничий дім «Родовід», 2015. 408 с.